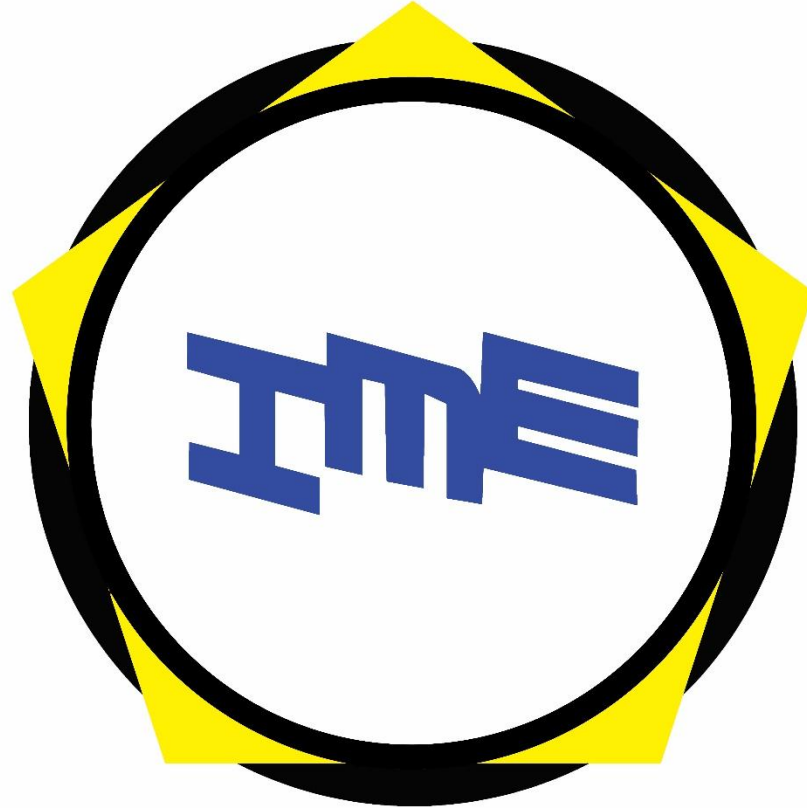

رسالة الرحمن الرحيم

شرکت بورس کالای ایران (سهامی عام)

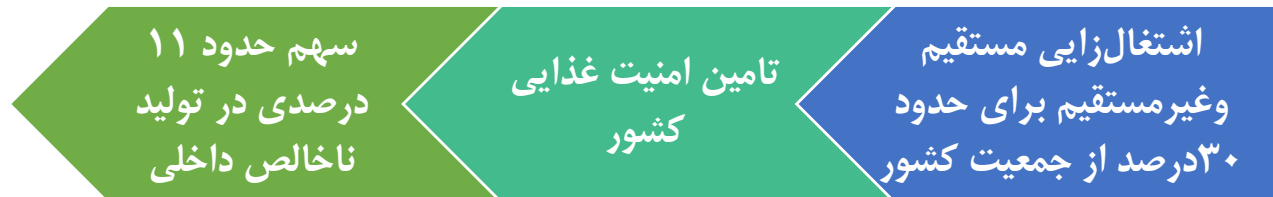
ابزاری برای تامین مالی بخش کشاورزی، گواهی سپرده کالایی،

حامد سلطانی نژاد
بورس کالای ایران آذر ماه ۱۳۹۶

عناوین

- اهمیت بخش کشاورزی در اقتصاد ایران
- رسید انبار محصولات کشاورزی و تجربیات سایر کشورها در این حوزه
- الزامات موفقیت تامین مالی از طریق رسید انبار
- گواهی سپرده کالایی در ایران و کارکردهای آن
- سازوکار تامین مالی از طریق گواهی سپرده کالایی
- جمع بندی

اهمیت بخش کشاورزی در اقتصاد ایران

چالش های حوزه بازرگانی بخش کشاورزی

- عدم شفافیت قیمت ها و تشدید آن در فروش های سلف
- فاصله قابل توجه قیمت تولید تا مصرف به دلیل حضور پر رنگ واسطه ها
- نیاز شدید مالی کشاورزان در زمان برداشت محصول
- عدم توسعه فعالیت های زراعی کشاورزان به دلیل تکمیل نشدن چرخه تولید - درآمد - پس انداز

هدف از ایجاد سازوکار رسید انبار برای بخش کشاورزی

- اجتناب از فروش فوری محصول بلافاصله پس از برداشت (به دلیل افت شدید قیمت ها ناشی از افزایش عرضه)
- تامین مالی کشاورزان و تجار از طریق رسید انبار

تجربیات بین المللی رسید انبار در حوزه محصولات کشاورزی

بلغارستان

این سیستم نقش مهمی در ایجاد ثبات در بازار غلات در این کشور داشته است و هیچ گونه نکولی در این سیستم گزارش نشده است. بخش مالی در این سالها، سالانه ۱۰ تا ۵۰ میلیون یورو در مقابل رسیدهای انبار بسته به قیمت‌های بازار، اعطای اعتبار نموده است

دو نوع بنگاه کسب و کار را در ذخیره سازی غلات معرفی کرد: انبارهای عمومی و اماکن ذخیره سازی غلات با قابلیت صدور رسید انبار (WhR) و الزام به دارا بودن صندوق وجوه بازپرداخت (جبران خسارات)

تصویب قانونی برای بازاریابی و ذخایر غلات در سال ۱۹۹۸

ادامه ... تجربیات بین المللی رسید انبار در حوزه محصولات کشاورزی

هند

اهداف	نتایج
<p>بهبود ظرفیت ذخیره سازی در هند؛ تسهیل دسترسی بهتر کشاورزان به اعتبارات؛ افزایش بازده برای کشاورزان با جلوگیری از فروش محصولاتشان بلافاصله بعد از برداشت در قیمت های پایین؛ خدمت رسانی به موسسات مالی با کاهش ریسک همراه با اعطای وام به کشاورزان و در نتیجه کاهش هزینه اعتبارات</p>	<p>استاندارد سازی فعالیت های انبار شامل درجه بندی، بسته بندی و غیره، بهبود شیوه های بیمه، توسعه کیفیت انبارداری ثبات قیمت محصولات کشاورزی از طریق قادر ساختن کشاورزان در به تعویق انداختن فروش محصولات خود پس از برداشت</p>
<p>تصویب قانون انبارداری (توسعه و مقررات) در سال ۲۰۰۷</p> <p>Warehousing Development and Regulation Act</p> <p>تعیین موسسه توسعه انبارداری و تنظیم مقررات به عنوان نهاد نظارتی</p> <p>Warehousing Development and Regulatory Authority</p>	

ادامه ... تجربیات بین المللی رسید انبار در حوزه محصولات کشاورزی

برزیل

نتایج

استاندارد سازی فعالیت های انبار شامل درجه بندی، بسته بندی و غیره، بهبود شیوه های بیمه، توسعه کیفیت انبارداری ثبات قیمت محصولات کشاورزی از طریق قادر ساختن کشاورزان در به تعویق انداختن فروش محصولات خود پس از برداشت

رسیدها مستقیما قابل معامله نیستند اما فروشندگان قادر خواهند بود بر اساس این رسیدها اقدام به انتشار CDA/WA نمایند که در بورس کالایی برزیل قابل معامله است. انتشار CDA/WA از طریق ارتباط با یک شرکت نظارتی که مدیریت ضمانت های مدیران انبار در مقابل رسیدهای صادر شده را بر عهده دارد، صورت می گیرد.

Cedula de Deposito Agricola/Warrant Agricola

ساختار انبارداری در برزیل عمدتا توسط بخش خصوصی اداره می شود. کشاورزان عمده، شرکت های سهامی، شرکت های بازرگانی (ملی و بین المللی) همانند کارخانه های فرآوری و ... ظرفیت های انباری عمده را در اختیار دارند

ادامه ... تجربیات بین المللی رسید انبار در حوزه محصولات کشاورزی

قزاقستان

بانک اروپایی بازسازی و توسعه، خط اعتباری معادل ۵۵ میلیون دلار برای بانک های تجاری محلی فراهم کرده است. در سال ۲۰۰۳ کل اعتبارات اعطایی از این طریق ۲۰ میلیون دلار بوده است.

این مقررات به بانک ها حق در اختیار گرفتن کالاها در صورت نکول وام گیرندگان را اعطا می کرد: در موارد نکول، هیچ تصمیم و دستور دادگاهی برای خروج کالا از انبار توسط بانک نیاز نیست.

با این مقررات تامین مالی بواسطه رسیده های انبار توسعه یافت

مقررات اولیه و ثانویه رسید انبار در سال ۲۰۰۱ تصویب شدند

الزامات و پیش نیازهای موفقیت تامین مالی از طریق رسید انبار

• وجود انبارهای استاندارد جهت ذخیره سازی محصولات کشاورزی

• وجود محیط قانونی مساعد برای صدور رسیده‌ها، معاملات و توثیق آن

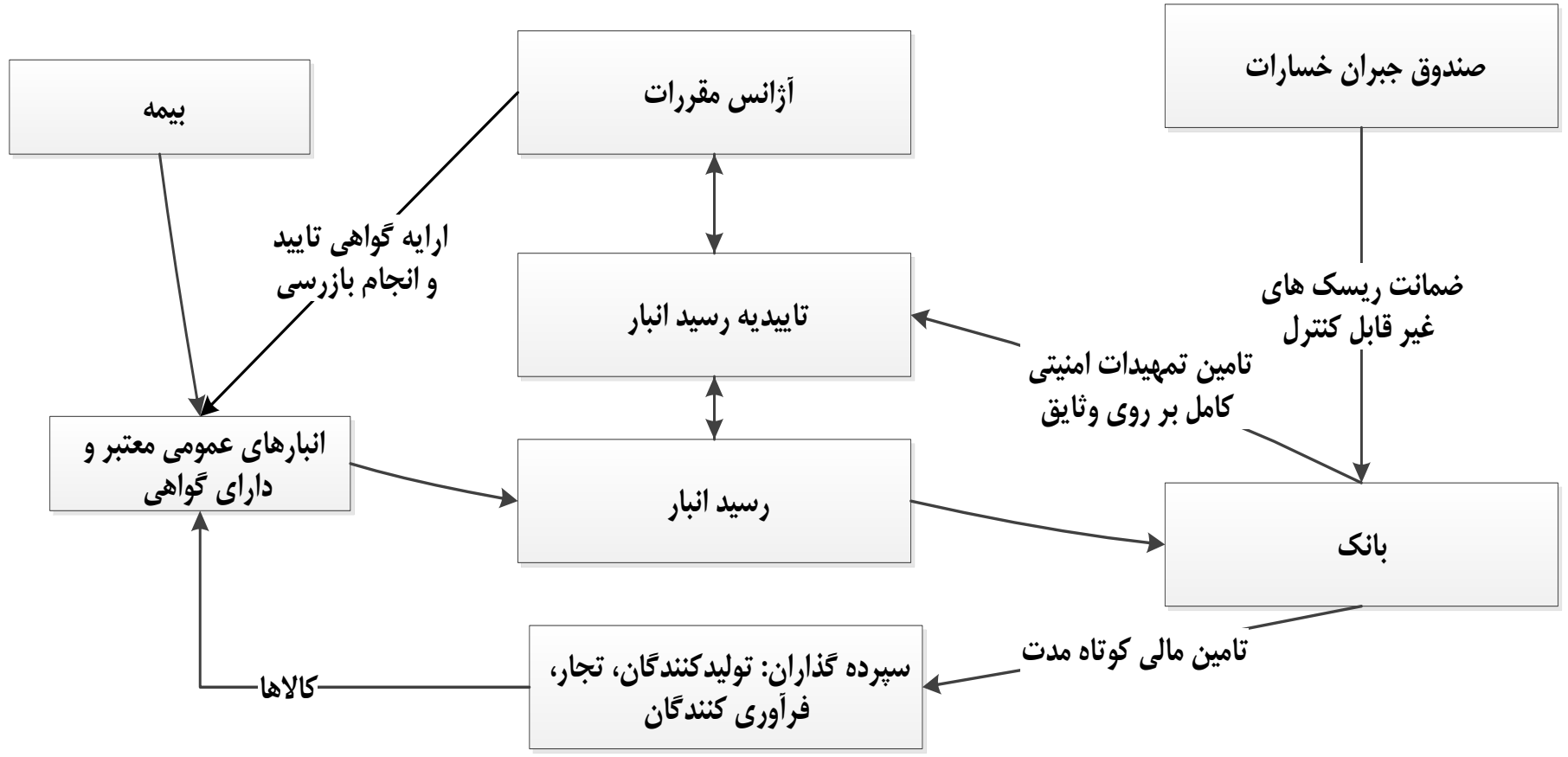
• وجود ضمانت برای حسن عملکرد انبارها

• وجود سیستم بازرسی و صدور مجوز انبارها

• شناخت بانک‌ها و موسسات مالی از کارکرد رسید انبار و تامین مالی با آن و تمایل آنها برای ورود به این موضوع

• مساعد بودن شرایط اقتصادی و سیاست‌های اتخاذ شده توسط دولت

سازوکار تامین مالی از طریق رسید انبار

مزایای تامین مالی از طریق رسید انبار

گواهی سپرده کالایی در ایران

- شورای عالی بورس و اوراق بهادار به عنوان عالی ترین نهاد ناظر در بازار سرمایه و هدایت کننده سیاست های کلان این بازار، در مورخ ۱۳۹۳/۰۳/۱۲ بر اساس بند ۲۴ ماده ۱ و بند ۴ ماده ۴ قانون بازار اوراق بهادار مصوب آذرماه ۱۳۸۴، گواهی سپرده کالایی را به عنوان ابزار مالی قانون بازار اوراق بهادار شناسایی و تصویب نمود.
- بر اساس مصوبه این شورا، گواهی سپرده کالایی اوراق بهاداری است که موید مالکیت دارنده آن بر مقدار معینی کالا است و پشتوانه آن قبض انبار استاندارد است که توسط انبارهای مورد تایید بورس صادر می گردد.
- دستورالعمل اجرایی "پذیرش انبارها، صدور، معامله و تسویه گواهی سپرده کالایی" به تصویب هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسیده است.

کارکردهای گواهی سپرده کالایی در توسعه ابزارها و بازارهای مرتبط

ابزاری برای تسهیل تحویل قراردادهای آتی
در سررسید؛

بازار نقدی جهت راه اندازی معاملات آتی
جهت پوشش ریسک نوسان قیمت محصولات

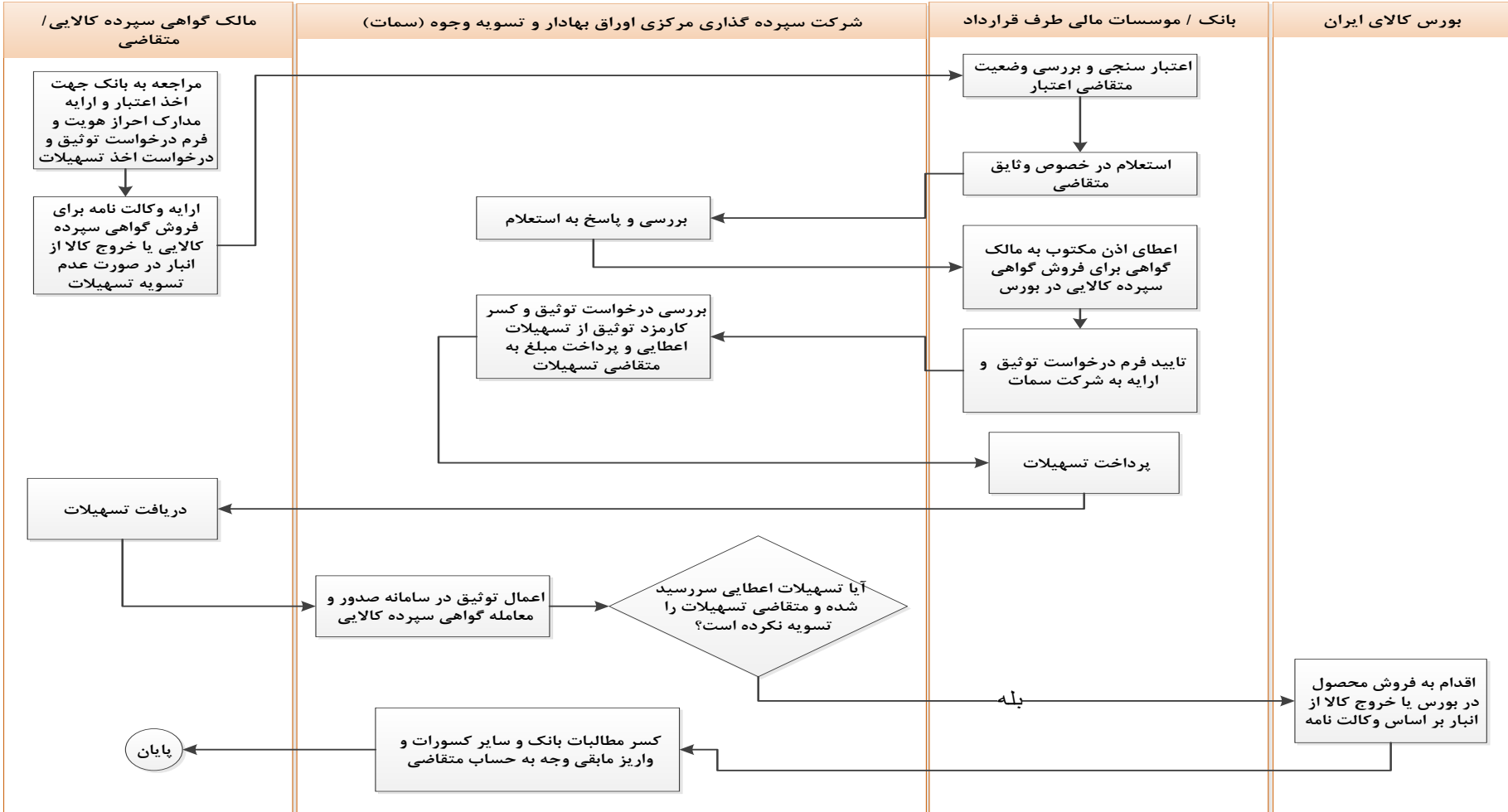
ابزاری برای راه اندازی صندوق های کالایی؛

ابزاری برای تامین مالی دارندگان گواهی
سپرده کالایی

سازوکار تامین مالی از طریق گواهی سپرده کالایی در ایران

1. وثیقه‌گذار (مالک گواهی سپرده کالایی) جهت دریافت تسهیلات به وثیقه‌گیر طرف قرارداد با شرکت سپرده‌گذاری مرکزی (یا همان بانک) مراجعه و مدارک مورد نیاز جهت احراز هویت را به وثیقه‌گیر (بانک) ارائه نموده و فرم‌های درخواست تسهیلات، درخواست توثیق گواهی سپرده کالایی و وکالت‌نامه ای را طبق فرمت خاصی تایید و امضاء می‌نماید.
2. وثیقه‌گیر (بانک) در صورت موافقت با اعطای تسهیلات، درخواست توثیق گواهی سپرده کالایی را تایید و به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی ارائه می‌نماید.
3. پس از تایید درخواست توثیق، شرکت سپرده‌گذاری مرکزی به منظور اجرای این امر، گواهی سپرده کالایی (مورد توثیق) را در سامانه گواهی سپرده کالایی نشان دار می‌نماید. در این مرحله از خروج کالا از انبار جلوگیری خواهد شد.
4. وثیقه‌گیر (بانک) می‌تواند با ارائه درخواست مکتوب به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی از آخرین وضعیت گواهی‌های سپرده کالایی وثیقه شده به نفع وی اطلاع حاصل نماید.
5. گواهی سپرده کالایی توثیق شده، قابلیت عرضه توسط وثیقه‌گذار را نیز دارد اما پس از معامله، ابتدا مطالبات وثیقه‌گیر و سایر کسورات متعلقه از وجه معامله کسر و مابقی وجه معامله از طریق کارگزار مربوطه به وثیقه‌گذار پرداخت می‌شود.
6. در صورت عدم تسویه مطالبات وثیقه‌گیر در سررسید یا سررسیدهای مقرر، وثیقه‌گیر با اعمال وکالت‌نامه اخذ شده از وثیقه‌گذار، مطابق قوانین و مقررات حاکم بر بازار سرمایه می‌تواند اقدام به معامله گواهی سپرده کالایی وثیقه شده یا خروج کالا از انبار در صورت عدم امکان معامله گواهی سپرده کالایی در بورس نماید.

سازوکار تامین مالی از طریق گواهی سپرده کالایی در ایران

جمع بندی

گواهی سپرده کالایی یکی از راه های شرعی تأمین مالی است؛ چرا که امکان اعطای تسهیلات به پشتوانه کالای مالک را ایجاد می نماید. راه اندازی نظام انبارداری و ایجاد بسترهای قانونی و فنی مناسب برای این موضوع، مزایای بسیاری از جمله امکان فروش کالا در زمان مناسب و به قیمت مناسب، تأمین مالی کوتاه مدت دارندگان کالا در انبارها و ... را به همراه دارد. از این رو ضرورت استقرار آن بویژه در حوزه کشاورزی در کشور، اهمیت می یابد.

اقدامات بورس کالای ایران به عنوان یکی از ارکان بازار سرمایه

- مذاکره با بانک ها و موسسات مالی در خصوص توثیق گواهی سپرده کالایی به عنوان رسیدی که پشتوانه کالایی دارد
- تلاش در جهت راه اندازی سیستمی بهینه برای صدور رسیدهای انبار و بهره گیری از آن جهت تأمین مالی کوتاه مدت تولیدکنندگان، تجار و ...

پیش نیازها برای این ابزار

- ساماندهی انبارها و ظرفیت های ذخیره سازی موجود
- ایجاد بستر قانونی برای فعالیت آنها
- ترویج و فرهنگ سازی موضوع در نظام پولی و بانکی
- ارتقاء گواهی های کیفی استاندارد محصولات

ادامه جمع بندی

امکان توثیق گواهی سپرده کالایی و اعطای تسهیلات به پشتوانه آن در خصوص کالایی مانند طلا وجود دارد؛ زیرا

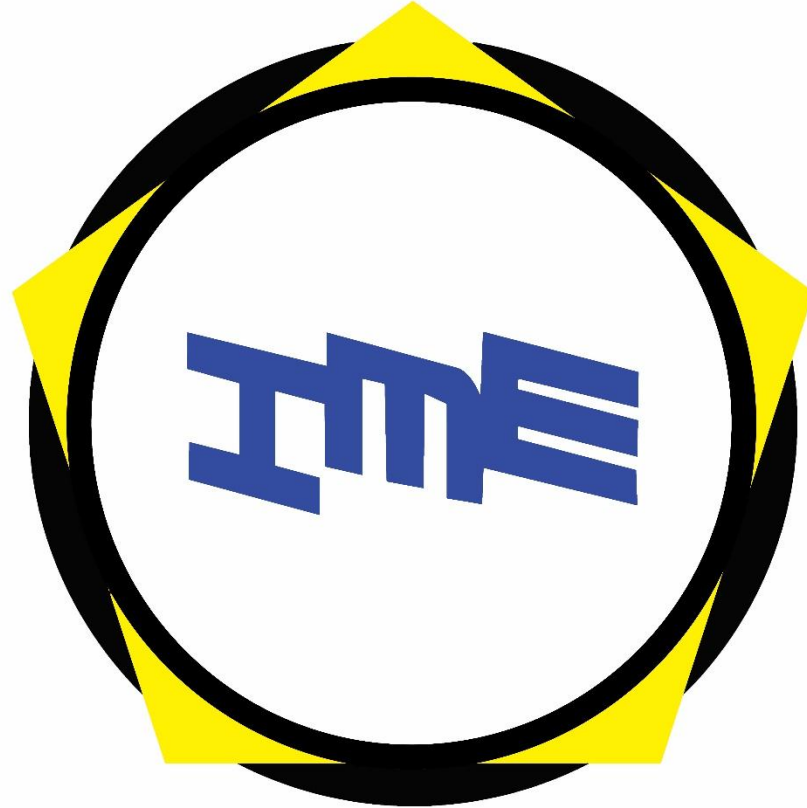
- طلا دارای ارزش ذاتی است،
- استاندارد و ماندگار بوده و فساد پذیر نیست،
- دارای بازار نقدی قوی می باشد و وثیقه گیر به راحتی می تواند در صورت عدم ایفای تعهدات وثیقه گذار آن را به فروش گذارد،
- انبارهای استاندارد برای آن وجود دارد

در خصوص سایر دارایی ها (مخصوصا محصولات کشاورزان) به دلیل فقدان استانداردهای لازم، فسادپذیری، نبود انبارهای مناسب و ... این امر با چالش هایی مواجه است.

لذا لازم است بازیگرانی وارد بازار شوند که مهم ترین آنها صندوق های کالایی است. که برای حضور آنها لازم است:

- تضمین شود که در سررسید محصول از صندوق خریداری می شود،
- حداقل سودی برای صندوق تضمین شود.

امکان تأمین الزامات حضور صندوق ها در معاملات گواهی سپرده کالایی با ارایه اختیار معامله های تبعی وجود دارد.
چالش اصلی این موضوع، فروش گواهی سپرده کالایی قبل از سررسید توسط صندوق است که لازم است راه کاری برای آن پیش بینی شود.

شرکت بورس کالای ایران (سهامی عام)